

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 8 від
«31» липня 2024 р.

КРИЗОВІ ІНТЕРВЕНЦІЇ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Другий (магістерський)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>20</u>	<u>80</u>	<u>120</u>	<u>2</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Лазос Гелена Петрівна

Кандидат психологічних наук, декан факультету психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: gelena.lazos@usfu.edu.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Кризові інтервенції в психологічній практиці» відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного опанування курсу «Кризові інтервенції в психологічній практиці», студенти повинні володіти базовими знаннями з таких дисциплін

Пререквізити:

- Психологія віктимності та суїцидальності – розуміння механізмів віктимізації та суїцидальних ризиків.
- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – навички оцінки стану пацієнта у кризових ситуаціях.
- Сучасні методи і техніки психотерапії. Інтеграція і діалог – володіння техніками психологічної допомоги та терапевтичного втручання.
- Травмотерапія та кризове консультування – навички роботи з людьми, що пережили психоемоційну травму.
- Етичні, практичні та правові засади роботи психолога – забезпечення професійних стандартів у кризовій психологічній практиці.

Постреквізити:

Завершивши курс, студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких дисциплінах та професійних сферах:

- Доказова практика в психології і психотерапії – оцінка ефективності кризових інтервенцій на основі наукових даних.
- Групові методи в психотерапії – використання кризових технік у груповій терапії.
- Механізми змін у психотерапевтичних втручаннях. Дані досліджень – аналіз психологічних змін після кризового втручання.
- Основи військової психології – застосування кризових методів у роботі з військовими та постраждалими від бойових дій.
- Практика під супервізію – практична реалізація кризових інтервенцій у реальних умовах.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Дисципліна «Кризові інтервенції в психологічній практиці» є складовою професійної підготовки психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, медичних та військових фахівців. Вона спрямована на вивчення механізмів реагування особистості на кризові ситуації, методів кризового втручання та психологічної підтримки осіб, що переживають гострі стресові стани.

Згідно навчального плану підготовки психологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», вивчення навчальної дисципліни здійснюється на 1 курсі (денна форма навчання), на вивчення якої відводиться 120 годин.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Дисципліна «Кризові інтервенції в психологічній практиці» спрямована на підготовку фахівців до роботи з людьми, які перебувають у стані кризи, переживають гострий стрес або посттравматичні наслідки. Вона забезпечує студентів теоретичними знаннями та практичними навичками ефективного кризового втручання, допомагаючи їм розробляти та застосовувати стратегії психологічної підтримки у критичних ситуаціях.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Кризові інтервенції в психологічній практиці» є формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок кризового втручання, що спрямоване на надання психологічної допомоги особам, які переживають кризові стани, гострий стрес або психотравмуючі події.

8. Завдання вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Кризові інтервенції в психологічній практиці» передбачає досягнення таких завдань:

1. Теоретичні завдання:

- Ознайомлення з основними поняттями, видами та етапами кризових інтервенцій.
- Вивчення психологічних механізмів реагування людини на кризові ситуації.
- Аналіз чинників, що впливають на розвиток та подолання кризових станів.
- Дослідження особливостей роботи з різними групами клієнтів (діти, підлітки, дорослі, військові, жертви насильства тощо).

2. Практичні завдання:

- Оволодіння навичками кризового консультування та екстреної психологічної допомоги.
- Відпрацювання технік стабілізації емоційного стану клієнта.
- Застосування методів запобігання та подолання посттравматичних стресових розладів (ПТСР).
- Вдосконалення навичок комунікації та роботи з людьми в критичних ситуаціях.

3. Діагностичні завдання:

- Освоєння методів оцінки психоемоційного стану клієнтів у кризових ситуаціях.

- Використання психологічних інструментів для визначення ступеня стресу, тривоги та дистресу.

- Визначення рівня ризику суїцидальної поведінки та інших критичних станів.

4. Профілактичні завдання:

- Розробка та впровадження програм психологічної підтримки для попередження кризових станів.

- Формування навичок психоемоційної саморегуляції у клієнтів.

- Підготовка фахівців до роботи в умовах підвищеного стресу та надзвичайних ситуацій.

5. Професійні завдання:

- Підготовка майбутніх фахівців до роботи в кризових центрах, медичних і соціальних установах, службах екстреної психологічної допомоги.

- Формування у студентів готовності до взаємодії з іншими спеціалістами (медиками, рятувальниками, правоохоронцями) у кризових ситуаціях.

- Розвиток професійної етики та відповідальності при наданні кризової допомоги.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Кризові інтервенції в психологічній практиці» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- теоретичні основи та типологію кризових станів (гостра стресова реакція, посттравматичний стресовий розлад, суїцидальна криза, втрата тощо);
- стадії та механізми перебігу криз і можливі реакції особистості на них;
- основні моделі та підходи до кризової інтервенції (модель Дж. Мітчелла, АВС-модель, короткострокова кризова терапія тощо);
- етичні принципи та професійні стандарти в роботі з клієнтами у кризовому стані;
- специфіку кризової допомоги різним віковим і соціальним групам;
- ризики професійного вигорання при роботі з кризовими станами та способи саморегуляції.

Уміти:

- здійснювати первинну психологічну оцінку кризового стану та визначати його характер і рівень тяжкості;
- надавати першу психологічну допомогу особам, які переживають психологічну кризу або травмуючу подію;
- застосовувати ефективні інтервенційні техніки в гострих ситуаціях (техніки стабілізації, заземлення, ресурсування тощо);
- працювати з гострою емоційною реакцією, панікою, дезорієнтацією, агресією або апатією;
- співпрацювати з іншими фахівцями (медиками, соціальними працівниками, рятувальниками) у наданні комплексної кризової допомоги;

- здійснювати супровід клієнта після кризового втручання, плануючи подальшу підтримку та реабілітаційні заходи.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Кризові інтервенції в психологічній практиці» складається з наступних тематичних блоків (кластерів):

Тема 1. Теоретичні основи кризових інтервенцій

1. Поняття кризи та кризового втручання в психологічній практиці.
2. Види криз: ситуативні, розвиткові, екзистенційні, колективні (масові).
3. Психологічні механізми реагування на кризові ситуації.
4. Етапи кризового стану: шок, дезорганізація, адаптація.
5. Фактори, що впливають на подолання кризових ситуацій.
6. Основні моделі кризового втручання (Робертса, Гіллса, Кублер-Росс).

Тема 2. Діагностика кризових станів

1. Методи оцінки психоемоційного стану особи в кризі.
2. Психодіагностичні інструменти для виявлення стресу, тривожності, депресії.
3. Ознаки та рівні суїцидального ризику.
4. Методи оцінки гострого стресового розладу (ГСР) та посттравматичного стресового розладу (ПТСР).
5. Дослідження coping-стратегій у подоланні кризових станів.

Тема 3. Техніки та методи кризової інтервенції

1. Алгоритм кризового втручання: оцінка стану – стабілізація – допомога – відновлення.
2. Методи екстреної психологічної допомоги: стабілізація, заспокоєння, підтримка.
3. Використання когнітивно-поведінкових технік у кризовому консультуванні.
4. Методи роботи з панічними атаками, гострою тривожністю та емоційним шоком.
5. Техніки стабілізації та саморегуляції (дихальні практики, тілесно-орієнтовані методи, техніка заземлення).
6. Використання наративної терапії, арт-терапії, EMDR у роботі з травмою.

Тема 4. Кризові інтервенції у спеціальних групах населення

1. Надання психологічної допомоги дітям і підліткам у кризі.
2. Робота з військовими та ветеранами: бойові стреси, ПТСР, психологічна реабілітація.
3. Психологічна підтримка жертв насильства та катастроф.
4. Кризові втручання у випадках втрати та горювання.
5. Робота з людьми, що мають суїцидальні думки та поведінку.

6. Психологічний супровід медичних працівників, рятувальників, правоохоронців.

Тема 5. Організація кризової допомоги та етика роботи з клієнтом

1. Основні принципи кризового втручання.
2. Етичні аспекти кризового консультування: конфіденційність, професійні межі, відповідальність.
3. Взаємодія кризового психолога з іншими спеціалістами (медиками, соціальними працівниками, рятувальниками).
4. Організація роботи кризових центрів, гарячих ліній, мобільних бригад допомоги.
5. Профілактика професійного вигорання серед психологів, що працюють у сфері кризової інтервенції.

Тема 6. Практичні кейси та тренінги

1. Аналіз реальних випадків кризових ситуацій та розбір ефективних стратегій допомоги.
2. Симуляційні вправи з кризового консультування.
3. Розвиток навичок швидкого реагування на кризу.
4. Практика застосування психологічних технік стабілізації.
5. Відпрацювання стратегій комунікації з клієнтами в кризовому стані.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів, лекційних тем і тем практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	пр.	с.р.
1	2	3	4	5
Тема 1. Теоретичні основи кризових інтервенцій	21	4	3	14
Тема 2. Діагностика кризових станів	20	3	3	14
Тема 3. Техніки та методи кризової інтервенції	20	3	3	14
Тема 4. Кризові інтервенції у спеціальних групах населення	20	3	3	14
Тема 5. Організація кризової допомоги та етика роботи з клієнтом	18	3	3	12
Тема 6. Практичні кейси та тренінги	19	4	3	12
Підсумковий контроль.	2		2	
Усього, годин	120	20	20	80

11. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Тема 1. Теоретичні основи кризових інтервенцій 1. Дайте визначення поняття "криза" та поясніть, чим вона	14

	відрізняється від стресу. 2. Які є основні типи криз? Наведіть приклади кожного виду. 3. Охарактеризуйте етапи переживання кризи за моделлю Елізабети Кюблер-Росс. 4. Що таке кризове втручання? У чому полягає його мета та завдання? 5. Опишіть основні моделі кризового втручання (модель Робертса, модель Джеймса і Гіллса). Які відмінності між ними? 6. Які основні психологічні механізми реагування особистості на кризу? Як вони можуть впливати на ефективність кризового втручання? 7. Як адаптація до кризи може сприяти зменшенню її негативних наслідків для психіки людини? 8. Що таке <i>дезадаптивні</i> стратегії подолання кризових ситуацій? Наведіть приклади. 9. Які техніки стабілізації психоемоційного стану можна застосувати під час першої психологічної допомоги в кризі? 10. Як кризові інтервенції можуть вплинути на довгострокові наслідки стресу та травми у постраждалих?	
2	Тема 2. Діагностика кризових станів 1. Що таке кризовий стан, і які його основні характеристики? Як він відрізняється від стресу? 2. Охарактеризуйте основні етапи розвитку кризового стану. Які зміни відбуваються на кожному етапі? 3. Які психологічні методи діагностики використовуються для оцінки кризових станів? Перерахуйте основні інструменти. 4. Як оцінюється рівень стресу у клієнта, який перебуває в кризовій ситуації? Які фактори впливають на інтенсивність стресу? 5. Опишіть основні ознаки гострого стресового розладу (ГСР). Як діагностувати цей стан у пацієнта? 6. Як визначається суїцидальний ризик у людини, що пережила кризову ситуацію? Які інструменти допомагають у цій діагностиці? 7. Які критерії використовуються для діагностики посттравматичного стресового розладу (ПТСР)? Які психометричні інструменти застосовуються? 8. Як оцінюється емоційний стан клієнта в умовах стресу, і які психологічні інтерв'ю можна використати для цієї мети? 9. Які зміни у поведінці можуть свідчити про погіршення стану людини після першого кризового втручання? 10. Як психологи використовують методу coping-стратегій для діагностики адаптації до кризових станів?	14
3	Тема 3. Техніки та методи кризової інтервенції 1. Які основні етапи кризового втручання? Охарактеризуйте кожен етап і його важливість для ефективного надання допомоги. 2. Що таке стабілізація в кризовій інтервенції? Які техніки стабілізації використовуються в роботі з клієнтами в кризі? 3. Охарактеризуйте методи когнітивно-поведінкової терапії, які застосовуються при кризовому втручанні. Як вони допомагають клієнту подолати кризу? 4. Як техніка заземлення використовується для допомоги клієнту в	14

	кризовій ситуації? Наведіть приклади її застосування. - Опишіть основні техніки заспокоєння, які можуть використовуватися для стабілізації емоційного стану клієнта під час кризової ситуації. - Як використовуються техніки активного слухання та емпатії в кризовій інтервенції? - Які методи телесно-орієнтованої терапії застосовуються при кризових станах? Як ці методи допомагають у стабілізації психоемоційного стану? - Що таке експозиційна терапія, і як вона може бути використана при кризовому втручанні, зокрема при посттравматичному стресовому розладі (ПТСР)? - Як техніка "чек-лист" допомагає організувати кризову інтервенцію і забезпечити ефективну допомогу клієнту в стресовій ситуації? - Охарактеризуйте використання методів групової терапії та підтримки в кризовій інтервенції. Які переваги і недоліки існують у цих методах?	
4	Тема 4. Кризові інтервенції у спеціальних групах населення - Які специфічні особливості кризових інтервенцій для дітей та підлітків? Охарактеризуйте методи, які використовуються для допомоги цій групі в кризових ситуаціях. - Як надається психологічна допомога особам, які пережили катастрофи або природні лиха? Які стратегії кризових інтервенцій використовуються для цієї групи населення? - Охарактеризуйте кризові інтервенції для військових та ветеранів. Які методи допомоги є найбільш ефективними при роботі з цією категорією? - Як здійснюється психологічна підтримка жертв насильства? Які підходи до кризових інтервенцій можуть бути використані для підтримки постраждалих від домашнього насильства? - Які специфічні методи кризового втручання застосовуються для осіб з суїцидальними нахилами? Як оцінюється суїцидальний ризик у кризових ситуаціях? - Як здійснюється кризова допомога для людей, які постраждали внаслідок терористичних актів або насильницьких подій? Які є особливості в роботі з цією групою? - Охарактеризуйте кризові інтервенції для медичних працівників та рятувальників. Як забезпечити психологічну підтримку цим категоріям після важких робочих ситуацій? - Які методи кризових інтервенцій застосовуються для літніх людей, які пережили важку втрату або іншу кризу? Як враховуються вікові особливості в цих інтервенціях? - Як здійснюється кризова підтримка для осіб, що пережили насильницьку смерть близької людини? Які техніки допомагають подолати горе та втрату? - Охарактеризуйте роль кризових інтервенцій у роботі з людьми, які зазнали психологічної травми через порушення прав людини або конфлікти в суспільстві.	14
5	Тема 5. Організація кризової допомоги та етика роботи з клієнтом	12

	1. Охарактеризуйте основні етапи організації кризової допомоги. Як має бути побудована система надання допомоги на кожному етапі? 2. Як організувати роботу кризової психологічної служби в умовах надзвичайної ситуації чи катастрофи? 3. Які є принципи надання першої психологічної допомоги в кризовій ситуації? Як ці принципи враховуються в організації кризової допомоги? 4. Як здійснюється координація між різними службами (медичними, рятувальними, соціальними) при наданні кризової допомоги? 5. Які особливості організації роботи психолога в кризовій ситуації? Як організувати ефективне надання допомоги за умов обмеженого часу та ресурсів? 6. Як ви оцінюєте важливість етики в кризовій психологічній практиці? Які етичні принципи є основними при наданні кризової допомоги? 7. Які можуть бути етичні дилеми в кризовій інтервенції? Наведіть приклади ситуацій, де може виникнути конфлікт між етикою і необхідністю допомоги. 8. Як забезпечити конфіденційність при наданні кризової психологічної допомоги? Які існують ризики щодо порушення конфіденційності в умовах кризової ситуації? 9. Як визначити межі власної компетенції психолога в кризовій ситуації? Коли психолог повинен передати клієнта до іншого фахівця? 10. Як організувати зворотний зв'язок з клієнтом після кризової інтервенції? Які принципи психологічної підтримки важливі для забезпечення ефективного завершення допомоги?	
6	Тема 6. Практичні кейси та тренінги 1. Описати та проаналізувати конкретний кейс кризової ситуації (наприклад, природне лихо, травматична подія, катастрофа) і пояснити, як було б організовано кризове втручання. Які етапи та методи були б застосовані для надання допомоги? 2. Як би ви застосували техніки активного слухання та емпатії під час кризової інтервенції в реальному кейсі? Наведіть приклад, як ці техніки можуть допомогти у стабілізації психоемоційного стану клієнта. 3. Створіть тренінг для психологів, спрямований на розвиток навичок ефективного кризового втручання. Які вправи та методи навчання ви б включили в тренінг? 4. Як ви працюєте з групою людей, які пережили колективну кризу (наприклад, катастрофу чи іншу масову трагедію)? Які підходи до кризової допомоги є найбільш ефективними в цьому випадку? 5. Проаналізуйте реальний або змодельований кейс, коли клієнт перебуває у стані емоційного зриву після втрати близької людини. Як ви організуєте кризову інтервенцію і які методи допомоги застосуєте? 6. Як можна адаптувати техніки кризової інтервенції для роботи з особами різного віку (діти, підлітки, дорослі, літні люди)? Наведіть приклади конкретних кейсів для кожної групи.	12

	7. Охарактеризуйте кризовий тренінг для особливо вразливих груп населення (жертви насильства, біженці, військові). Які специфічні методи ви б застосували для цієї категорії людей? 8. Які особливості проведення кризового тренінгу для медичних працівників, які пережили емоційне вигорання або посттравматичний стрес? Як допомогти їм відновитися після складних ситуацій? 9. Проведіть тренінг з "управління стресом" для групи, що пережила природне лихо або великий соціальний стрес. Які практичні вправи можна використати для зниження стресу та напруги в групі? 10. Як організувати тренінг для психологів з розвитком навичок кризового консультування та втручання? Які основні аспекти повинні бути включені для вдосконалення професійних навичок у кризових ситуаціях?	
Всього		80

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Бочелюк В.Й. Кримінально-виконавча психологія / В.Й. Бочелюк, Т.А. Денисова. – К. : Істина, 2008. – 328 с.
2. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями / В.Й. Бочелюк, А.В. Турубарова. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
3. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості : навч. посіб. / І.С. Булах. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015.
4. Дмитренко О.В., Ненашева Л.С. Основи кризової психології. Харків, «Харківський університет» 2018. 256 с.
5. Кризова психологія: Навчальний посібник /За заг. ред. проф. О.В. Тімченка. – Х.: НУЦЗУ, 2010. - 401 с.
6. Макаренко Т.Г. Кризова допомога: теорія і практика. Київ, «Освіта України» 2015. 320с
7. Максименко С.Д. Психологічна допомога тяжким соматично хворим : навч. посіб. / С.Д. Максименко, Н.Ф. Шевченко. – К. : Ін-т психології імені Г.С. Костюка; Ніжин : Міланік, 2007. – 115 с.
8. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. : ТОВ “Видавництво “Логос”, 2015. – 207 с.
9. Сінельніков М.П. Кризова психологія та допомога в надзвичайних ситуаціях. Київ, «Наукова думка». 2017. 200 с.
10. Титаренко Т. Життєві кризи : технологія консультування / Тетяна Титаренко. – К. : Главник, 2007. Психологічний інструментарій.
11. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульно-рейтинговий курс: Навчальний посібник. – К: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.
12. Черезова І.О. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник

[для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. – Бердянськ, БДПУ, 2016. – 193 с.

Додаткові:

1. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості : у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. – К. : Либідь, 2003. – 376 с.
2. Driessen, Erik Otto, "You Only Live Twice: Midlife as a Creative Transition Into Our 'Second Act'" (2018). Master of Applied Positive Psychology (MAPP) Capstone Projects. 141.
3. CERC: Psychology of a Crisis.
https://emergency.cdc.gov/cerc/ppt/CERC_Psychology_of_a_Crisis.pdf
4. Technologies of Intellect Development <http://psytir.org.ua> звіт основні цілі і завдання консультативного впливу.

Інформаційні ресурси:

1. <https://repo.usfu.edu.ua/home> – Електронні ресурси ЗФУУ
2. <https://uadoc.zavantag.com/text/8235/index-1.html>
3. [https://stud.com.ua/25482/psihologiya/psihologichne konsultuvannya](https://stud.com.ua/25482/psihologiya/psihologichne_konsultuvannya)
4. [https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych psuxol-zabezp9.pdf](https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych_psuxol-zabezp9.pdf)
5. <http://christian-psychology.org.ua/terapiya/4316-krizove-konsultuvannya.html>
6. <https://npa-ua.org/>
7. <https://upa.org.ua/>
8. <https://www.efpa.eu/>
9. <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>
10. <https://iaapsy.org/>
11. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov>
12. <https://www.apa.org/>
13. <https://www.who.int/>
14. <https://www.isbd.org>
15. <https://www.fda.gov>
16. <https://neuronews.com.ua/ua#gsc.tab=0>
17. <https://aapp.org>
18. <https://psychiatryonline.org>
19. <https://ukraine-psychotherapy.org/>
20. <https://www.ilae.org>

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє елементами лікарської техніки, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “**ДОБРЕ**” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “**ЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “НЕЗАДОВІЛЬНО” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Таблиця конвертації середньої арифметичної в кількість балів ECTS

Середня арифметична оцінка за п’ятибальною шкалою	Бали ECTS	Середня арифметична оцінка за п’ятибальною шкалою	Бали ECTS
1	2	3	4
4,93-5,0	60	3,90-3,85	44
4,87-4,80	59	3,84-3,78	43
4,81-4,73	58	3,77-3,72	42
4,74-4,69	57	3,71-3,66	41
4,68-4,60	56	3,65-3,59	40
4,61-4,56	55	3,58-3,53	39
4,55-4,49	54	3,52-3,46	38
4,48-4,43	53	3,45-3,40	37
4,42-4,36	52	3,39-3,33	36
4,35-4,30	51	3,32-3,27	35
4,29-4,24	50	3,26-3,20	34
4,23-4,17	49	3,19-3,14	33
4,16-4,11	48	3,13-3,07	32
4,10-4,04	47	3,06-3,01	31
4,03-3,98	46	3,0	30
3,97-3,91	45		

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.